

BEWAAR HET PAND

Uitgave tot bevordering van de handhaving der oude Gereformeerde beginselen
verschijnt eens in de veertien dagen

KOMMISSIE VAN REDACTIE

Ds. G. Blom, Meerkerk; Ds. H.C. van der Ent, Elburg; Ds. A. van Heteren, Werkendam; Ds. L.W. van der Meij, Alphen a/d Rijn; Ds. D. Slagboom, Katwijk aan Zee; Ds. M.C. Tanis, Sliedrecht-Centrum; Ds. M. Vlietstra, Zeist; Ds. P. van Zonneveld, 's-Gravenhage-Scheveningen; A. Beukers, Alphen a/d Rijn en Joh. van der Lee, Alphen a/d Rijn.

REDAKTIE:

Ds. G. Blom, Prinses Marijkeweg 13,
4231 BP Meerkerk. Telef. 01837 - 1357

ADMINISTRATIE:

A. Beukers, Toussaintplein 20, 2406 XL Alphen a/d Rijn, tel. 01720 - 74202, postrek. 70.43.50, t.n.v. de administrateur van „Bewaar het Pand” te Alphen a/d Rijn.
Abonnementsprijs f 10.- per jaar. Abonnementsprijs voor de Verenigde Staten en Canada 5 dollar per jaar. Advertenties f 0,25 per mm. Bij kontrakt korting.

MEDITATIE

Kerstfeest

”u heden geboren is de Zaligmaker”.
Lukas 2 : 11m.

Eens zijn de hemelen boven Efratha's velden gescheurd. Het duister van de nacht werd verslonden door hemels licht. Gods belofte werd heerlijk vervuld. De Beloofde werd gegeven, geboren uit de maagd Maria, neergelegd in Bethlehem's krib.

Opnieuw gedenken wij dit heilsfeit, met de bedoeling dat de betekenis ons duidelijk zou worden. Echter het gevaar is zo groot, dat we de bekende klanken over ons heen laten komen, als dingen die niets zeggen, die slechts horen bij de kerstomlijsting, die we alleen daarom niet zouden willen missen.

Er zijn kerstfeestvierders genoeg. Allerwege wordt dit feest gevierd. Veelal zonder dat het iets nalaat. Men gaat straks weer over tot de orde van de dag. 't Is als tijdens het spitsuur in de grote stad. De verkeersagent staat in het midden van de kruising. Daar gaat zijn arm omhoog en heel de lange verkeersstroom komt remmend tot stilstand. 't Is slechts even. Als de hand van de agent zakt, komt het verkeer weer op gang en vervolgt het zijn weg.

Voor velen is dat het Kerstfeest. Men komt even tot stilstand, om dan straks gewoon in de stroom weer verder te gaan. Alsof de hemel toen niet geopend is geworden. Alsof er geen Kerstfeit is geweest. Alsof er geen Zaligmaker is gekomen.

Hoe dat komt? Wel - ten diepste omdat we geen Zaligmaker nodig hebben. We zijn van onszelf zo blind, we leven zo in de duisternis. Daarom zien we niet. We zien niet dat we door onze afval van God midden in de verlorenheid liggen, dat we uit het Vaderhuis zijn, dat we God kwijt zijn, dat we onverzond met God voortleven de grote eeuwigheid tegemoet. We zijn gezeten in de schaduw des doods. En daarom weten we geen raad met het Kerstkind, met dat wat God heeft gedaan in de Kerstnacht, met de gegeven Zaligmaker. Als kerkmensen zingen we graag de kerstliederen. Die horen er nu eenmaal bij. Ze brengen in een zekere kerstsfeer. Maar we zingen ze zonder de schreeuw om God tot God. Zonder de schreeuw om verzoening. Zonder de schreeuw om een Zaligmaker.

Nu moet u er wel aan denken dat het Gods barmhartigheid is dat Hij door Zijn Woord en in Zijn Woord heel onze nood openlegt. Hij zegt het overduidelijk wie wij geworden zijn door de val in Adam, dat wij machteloos gebonden liggen onder de macht van de zonde en de dood, dat wij een hemelhoge schuld hebben, dat wij kinderen des toorns zijn, dat wij onbekwaam zijn tot enig goed en geneigd tot alle kwaad, dat wij staan in onze vijandschap tegen God. Leren wij nu daar amen op te zeggen? Leren wij te belijden: Heere, het is precies zo als U het zegt in Uw Woord, zo ellendig, zo verloren, zo diepgevallen, zo verdoren ben ik.

Zeg het nu eens: hebt u een Zaligmaker nodig? Eén Die u uit de diepte der verlorenheid terug brengt in het Vaderhuis, Die u God weer teruggeeft, Die u verzoent met een heilig en rechtvaardig God?

Dat is een indringende vraag, een ernstige vraag, een vraag waarachter is de bewogen God, die God Die geen lust heeft in uw dood. De tijd gaat dringen. Misschien niet vanwege uw leeftijd, maar wel omdat het einde nabij is. Weldra komt Jezus weder en begint het laatste oordeel en worden de boeken geopend. O het zal toch wat wezen dan geen tussentredende Borg te hebben, geen Die zegt: Ik heb betaald voor deze, Ik ben voor deze de dood ingegaan, Ik ben voor deze naar de hel geweest, Ik heb voor deze voldaan, alle schuld betaald. Dan alleen te moeten staan dat zal vreselijk zijn. Och dat u heden de Zaligmaker nodig krijgt.

't Kan zijn dat u nu met veel bravour zegt: dominee, het moet worden toegepast. Dat is een kreet waarmee we in de godsdienstige wereld wat willen zijn, een kreet waarmee we ons recht overeind houden. Als we waarlijk geleerd hebben de noodzakelijkheid van de toepassing, dat we onszelf niet kunnen brengen bij de krib van Bethlehem, dan liggen we op de knieën. Dan wordt het niet-kunnen en het niet-willen onze schuld die we uitweten voor Gods aangezicht.

Groot zijn de barmhartigheden van de Heere geopenbaard in de Kerstnacht! Allen afgeweken, niemand die goed doet. Heel de wereld verdoemelijk voor God. God zou geen onrecht hebben gedaan wanneer het nooit Kerstfeest was geworden, wanneer de hemel gesloten was gebleven, wanneer er geen heilsboodschap was geweest. Op het Kerstfeest blijkt echter, dat God niet alleen een God van recht is, maar ook een God van genade. "Die met ons lot bewogen, om ons van zond' en ongeval t' ontslaan, een ster in Jakob op doet gaan". Hoe blijkt Gods onuitsprekelijke liefde, liefde voor zondaars. En voor die liefde worden we geplaatst. God Zijn Eniggeborene overgegeven aan vloek en aan dood, opdat er een heilsboodschap zou zijn, een boodschap van Zijn liefde!

Welk een boodschap: u is heden geboren de Zaligmaker, u. De boodschap is niet algemeen, heeft een bepaald adres. Dat zijn in de Kerstnacht de herders. De boodschap wordt aan deze geadresseerd. Ook aan u?

Legt u nu de vinger bij dat woordje u? Vraagt u het nu de Heere: ben ik daar ook bij, Heere? Is die heilsboodschap ook voor mij? Die boodschap wordt geadresseerd aan mensen die zichzelf niet meer kunnen zaligmaken. Aan mensen die gezaligd moeten worden.

Zie - dan wordt het wonder als wonder beleefd. Voor zulk een, voor een die verdiend heeft naar Gods rechtvaardig oordeel de eeuwige dood, en nu dat Kind, plaatsbekledend, geboren om de eeuwige dood te sterven. Dan is het Kerstfeest, waarlijk Kerstfeest.

Dan gaan we God grootmaken voor Zijn onuitsprekelijke gave.

"Laat klinken door uw tempelkoren, trompetten en bazuïngeklank!"

ds. v.Z.

Van de administratie

Het jaar 1989 spoedt ten einde, zodat dit nummer alweer het laatste nummer is dat u dit jaar ontvangt. De uitdrukking "spoedt ten einde" wijst er op dat alles zo snel gaat. De tijd vliegt zegt men wel eens, maar we kunnen

beter zeggen dat wij zo snel door de tijd vliegen. De Schrift zegt ons ook: "wij vliegen daarheen". Waar heen? Naar het einde. Hoe zal ons einde zijn? Laten we dit allen, jong en oud, aan het einde van dit jaar gedenken. Zal het wel zijn als Hij, de Heere, u zal onderzoeken? Laten we onszelf onderzoeken en doorzoeken, voor ons einde daar is, en wederkeren tot de Heere, opdat we Hem leren kennen, Die in deze wereld gekomen is om zondaren zalig te maken. Dan hebben we gezegende Kerstdagen en zal ook ons einde eenmaal vrede zijn. Dat wensen we u allen van harte toe. In de afgelopen weken konden we 3 nieuwe abonnees noteren en ontvingen we f 45.- aan giften. Hartelijk dank hiervoor.

Adm. Bewaar het Pand: A. Beukers, Toussaintplein 20, 2406 XL Alphen a.d. Rijn, tel. 01720-74202, giro 704350.

Van de Redactie

1. **Ons blad.** Dit is het laatste nummer van de 24e jaargang van ons blad Bewaar het Pand. Het eerste nummer van de 25e jaargang zal D.V. verschijnen op donderdag 11 januari 1990. In verband met de feestdagen en de jaarswisseling is het voor redactie en drukkerij erg bezwaarlijk om reeds op 4 januari a.s. met het volgende nummer te komen. Daarbij komt dat er met de jaarwisseling nogal eens wat mutaties komen in het adresbestand en het gewenst is dat deze verwerkt zijn voordat er een nieuw nummer uitkomt.

2. **Ds. D. Slagboom.** Ons mede-redactielid hoopt D.V. vrijdag 5 januari 1990 afscheid van zijn gemeente Katwijk aan Zee te nemen in een dienst die gehouden zal worden in de Bethel kerk, Duinrustplein 10. De dienst zal aanvangen om 7.30 uur n.m.

Op D.V. vrijdag 19 januari daarna hoopt ds. Slagboom zich aan de gemeente Doornspijk te verbinden. De bevestiging zal plaats vinden door zijn zoon ir. ds. J. Slagboom uit KwaNdebele (Zuid-Afrika) in een dienst die om 3 uur n.m. zal aanvangen. De intrededienst begint om 7.30 uur n.m.

Beide diensten worden gehouden in het kerkgebouw van de Ned. Herv. kerk.

3. **School voor Dundas en Hamilton.** De Chr. Geref. kerk te Vlaardingen maakte per bank aan de school over een bedrag van f 761.- wegens collecte/gift. Dit meelevens doet ons erg goed. Onze hartelijke dank.

4. **Herdenking van het Kerstfeit en jaarwisseling.** Ds. Van Zonneveld mediteert over het Kerstfeit, ds. Van Heteren richt zich op de jaarwisseling. We willen er hier mee volstaan onze lezers en natuurlijk ook onze medewerkers, inbegrepen die ter drukkerij, van harte gezegende Kerstdagen en eveneens een gezegend nieuwjaar toe te wensen. De zegen des Heeren maakt rijk en de Heere kan het in alle omstandigheden welmaken met Zichzelf. Hij geve het te beoefenen om in tegenspoed geduldig, in voorspoed dankbaar en in de toekomst vertrouwend te zijn.

B.

Sprekende plaatsen

5.

De jonge James Renwick heeft evenals David een zwervers leven gekend. Maar op zijn zwerverspad heeft hij ondervonden wie de Heere is. Zijn bemoeienissen met hem waren sprekend. Wonderlijk werd hij bewaard. Soms ternauwernood gered van de dood. Maar gered! Hij kon weer verder gaan met

de verkondiging van het Evangelie. Verder gaan met de strijd voor Gods Woord en het leven naar Zijn Woord. Pijnlijke uren zijn hem niet bespaard gebleven. Waar de Heere werkt, daar gaat de duivel zich ook inzetten. Als oorblazer doet hij ook zijn werk. En hij bereikt nogal eens zijn doel. Echter hij heeft niet het laatste woord. Kennelijk wordt soms gezien, dat de Heere God is en Hij het opneemt voor Zijn gunstgenoten en wat er ook tussen de Zijnen ligt neemt Hij geheel weg. Nu dit heeft James Renwick ondervonden. In Schotland werkte Alexander Peden. Ook hij stond in de dienst van de Heere. Hij was een man van nauwe omgang met de Heere. Menigmaal maakte de Heere hem bekend, wat er zou gaan gebeuren. Vele profetieën heeft hij uitgesproken, die letterlijk vervuld zijn. Om die reden droeg hij de naam van "de profeet". Toch had hij ook zijn zwakheden en op een bepaald moment bleek dit duidelijk. Er was tussen Peden en Renwick een goede verstandhouding. Grote verwachtingen had Peden van Renwick. Toen echter enkele dingen van Renwick werden verteld, geloofde Peden die. Het waren echter grove leugens. Dit nu griefde Renwick. Hij ging gebogen onder deze werkelijkheid, een werkelijkheid die verwijdering en zelfs verdachtmaking had veroorzaakt. Maar ziet; wat de Heere deed. Hij nam het op voor zijn jonge knecht. Peden, die op zijn sterfbed lag, ontbood Renwick. Na het verzoek om te komen ging Renwick dadelijk naar Peden toe. Hij vond hem in een grot, waarin hij zich verborgen had. Als Renwick bij hem komt, dan richt Peden zich op van zijn bed en leunend op zijn elleboog vraagt hij of hij de James Renwick is waar zoveel drukte om is. Renwick antwoordt: "Vader, mijn naam is James Renwick, maar ik heb de wereld geen grond gegeven om zoveel drukte over me te maken, want ik heb geen nieuw principe of praktijk aangenomen maar alleen wat onze Reformatoren en Covenanters handhaafden". Peden vroeg hem naast hem te gaan zitten en hem rekenschap te geven van zijn bekering en zijn roeping tot het ambt. Nu daar kon Renwick op ingaan. Wat de Heere gedaan had stond hem duidelijk voor de aandacht. De Heere was in zijn leven gekomen en Hij had hem tot Zijn dienst geroepen. Toen hij uitgesproken was, zei Peden: "U hebt me geantwoord tot voldoening van mijn ziel en het spijt me zeer dat ik dergelijke kwade berichten over u geloofd hebt, die niet alleen mijn liefde voor u doofden en mijn sympathie voor u wegnamen, maar er ook de oorzaak van waren, dat ik me zo bitter over u heb uitgelaten, het verdriet me zeer. Maar Sir, voordat u weggaat moet u voor me bidden, want ik ben oud en ga de wereld verlaten". Toen Renwick gebeden had nam Peden hem de hand en trok hem naar zich toe en kuste hem en zeide: "Mijnheer, ik vind u een gelovige knecht van uw Meester; ga voort in afhankelijkheid van de Heere en u zult een eervol leven hebben en de weg zuiver beëindigen, terwijl vele anderen die hun hoofd hoog opstaken, gevallen zullen zijn en in het slijk liggen zullen en onreine handen en klederen gemaakt zullen hebben".

Daarna bad Peden of de Heere Renwick wilde gedenken, sterken, ondersteunen en vertroosten in al zijn bezigheden en moeilijkheden. Daarna namen ze afscheid van elkaar en vervolgde Renwick zijn tocht. Hoe Bijbels is dit. Het is ons bekend, wat de oorzaak was van de verwijdering tussen Paulus en Barnabas. Paulus wilde Johannes Markus niet verder meenemen op reis. Hij zag niets in hem. Maar later werd het anders. Timotheüs kreeg de opdracht Johannes Markus mee te nemen, want hij kon Paulus zeer van dienst zijn. Hij had zijn dienst nodig. De Heere lost op. De Heere wil verwijderingen, onenigheden wegnemen. Mocht er ook vandaag maar naar gestaan worden opdat allen, die de Heere vrezen elkaar accepteren en dienen. Een stukje beleving van de gemeenschap der heiligen is goed en werpt vruchten af.

Verschillende brieven heeft Renwick nagelaten. Ook in die brieven spreekt zijn leven. Uit de brief geschreven enkele dagen voor zijn terechtstelling wil ik iets doorgeven. "Ik zou een ieder van u willen smeken om u te

vergewissen van uw persoonlijke verzoening met God in Christus, want ik vrees, dat velen van ulieden zulks nog te doen hebben en wanneer gij gekomen zult zijn waar ik ben, om de vale dood in het gezicht te zien, gij niet weinig geschokt zult worden en verschrikken, indien gij niet naar het eeuwige leven gegrepen hebt. Ik zou u willen bidden om veel nauwgezetheid te betrachten in het gebruik der middelen, uw bijeenkomsten te houden, veelvuldig en vurig u af te zonderen in het gebed, veel het geschreven Woord van God te lezen en u zelf hieraan te onderzoeken. Wordt niet moede om het tegenwoordige getuigenis in uw plaatsen en woningen te handhaven, want wanneer Christus uittrekt om de antichrist te verslaan, met deze naam geschreven op Zijn kleed en op Zijn dij: Koning der koningen en Heere der heren, zal Hij zich groot maken op de aarde. Vreest niet, dat de Heere Schotland zal verlaten, want Hij zal gewisselijk terugkeren en Zich heerlijk in ons land openbaren. Ik mag het tot Zijn lof zeggen, dat ik Zijn kruis zoet en liefelijk voor mij heb bevonden, want ik heb vele vreugdevolle uren mogen smaken en geen vreesachtige gedachte om de mens en de dood te trotseren en ik verlang thans het blijde uur mijner ontbinding en behalve u lieden is er niets in de wereld, dat mij doet betreuren haar te verlaten; doch ik verreis naar een beter gezelschap en alzo moet ik van u allen afscheid nemen. Vaarwel, christen-boezemvrienden van het Lam. Vaarwel, christelijke en beminde moeder en zusters, vaarwel, goede gezelschappen. Vaarwel nachtelijke omzwervingen, koude en vermoedheid om Christus' wil. Vaarwel hartelijke Bijbel en prediking van het evangelie. Vaarwel zon, maan en sterren en alle ondermaanse dingen. Vaarwel strijd met een lichaam des doods! Welkom schavot voor de dierbare Christus. Welkom hemels Jeruzalem. Welkom ontelbare schare van engelen. Welkom algemene vergadering en gemeente der eerstgeborenen. Welkom kroon der overwinning. Witte klederen en lied van Mozes en het Lam. En bovenal welkom, o Gezeggende Drieënige en Ene God! O eeuwige God. Ik geef mijn ziel over aan Uw eeuwige rust!" James Renwick.

Ds. M.C. Tanis.

De tijd vliegt

Nog slechts korte tijd en het einde van het jaar zal aanbreken. Indien uw ervaring gelijk is aan de onze, zult u het moeten zeggen: Het jaar is voorbijgevlogen. We praten erover, dat een week zo voorbij is. Een maand is al niets. Het jaar is omgevlogen. De Bijbel spreekt ook over deze werkelijkheid. We lezen immers in Psalm 90 : 10 het laatste gedeelte: "En wij vliegen daarheen." Iemand die menselijkerwijs gesproken aan het begin van het leven staat denkt wellicht dat het een hele tijd duurt voordat je bejaard bent. Maar wie op leeftijd is gekomen ziet dat heel anders. Wij spraken eens een heel oude man die zei ons dat hij er maar een ogenblikje geweest was. Wat is trouwens 70 of 80 jaar vergeleken bij de eeuwigheid? De tijd vliegt, maar wij vliegen mee. Staan wij er weleens bij stil? Er is slechts één schrede tussen ons en de dood. Ons leven is een handbreed gesteld. De mens van een vrouw geboren is kort van dagen. Welke positie die mens dan ook bekleedt, hoe men ook tegen die mens opziet in dit leven, hoeveel macht hij ook heeft, het geldt van ieder mens dat hij kort van dagen is. Zou de bede niet passen: "Leer ons alzo onze dagen tellen dat wij een wijs hart bekomen?" Is het niet noodzakelijk te leren vragen: "HEERE, maak mij bekend mijn einde, welke de mate mijner dagen zij; dat ik wete hoe vergankelijk ik zij."

Het is zo dwaas niet te rekenen met de kortstondigheid en vergankelijkheid van het leven. Uiteindelijk is er niets zekerder dan de dood en niets onzekerder dan het leven. Hoe zijn de achterliggende maanden doorgebracht? Wat hebben wij met onze tijd gedaan? Het bijna-voorbijgegane jaar is genadetijd geweest. Er is veel gebeurd in de wereld. Veranderingen hebben plaatsgegrepen. Soms heel onverwacht. We denken aan de grotere mate van vrijheid die er in meerdere Oost-Europese landen is gekomen. Het

is er in Nederland niet op vooruitgegaan. Nog verder zijn de wetten Gods terzijde geschoven. Maar wat is er in ons persoonlijke leven gebeurd? Wat hebben wij gedaan? Wat is er door ons gesproken? Welke gedachten en gevoelens zijn er geweest? Hoe is het maatschappelijk, kerkelijk en ambtelijk geweest? De Alwetende heeft alles waargenomen. We zingen het zo gemakkelijk, maar hebt u er ook bij mogen leven: Niets is o Oppermajesteit, bedekt voor Uw alwetendheid? Wat mensen niet weten, wat kerkleden onbekend is, wat wij angstvallig bedekken voor onze gezinsleden, het is de Heere op het allervolmaakst bekend. Het is een wonder indien er tijden zijn geweest dat wij God hebben mogen bedoelen. Want door de diepe val in Adam zijn wij zelfbedoelers geworden en zoekers van eigen eer. De gevallen mens is gericht op zijn eigen naam en koninkrijk en niet op de Naam, de Eer en het Koninkrijk Gods. Die alwetende Gods kan tot troost zijn voor Gods kinderen. Aan de ene zijde hebben zij inderdaad stof om zich te verootmoedigen, maar aan de andere zijde kan het bemoedigen dat de Heere van hun worstelingen, hun droefheid en hun zielevragen afweet. Wat zij misschien niet aan een ander zouden durven zeggen is de Heere volmaakt bekend. Hij weet waar het hart zich naar uitstrekt. Het is Hem bekend indien er in het achterliggende jaar ogenblikken mochten zijn dat het gestameld mocht worden: "Heere, Gij weet alle dingen, Gij weet dat ik U liefheb." De tijd vliegt. In het bijna achter ons liggende jaar hebben wij Gods Woord mogen uitdragen en beluisteren. De Bijbel mocht gelezen worden. Waar is het zaad gevallen? Is het bij de weg gevallen? Hebben de vogelen des hemels het weggepikt? Gaat u nog onbekeerd voort op de brede weg richting eeuwige rampzaligheid? Misschien wilt u hier niet aan denken. U wilt niet verontrust worden. Dan is uw toestand heel verontrustend. De tijd vliegt en wij vliegen daarheen. Dat is: of naar de eeuwige zaligheid of naar de eeuwige ondergang. Bedenk het toch dat het leven zo kort is dat de eeuwigheid zonder einde is. Stelt u zich tevreden met een tijdgevoel? Is het zaad van het Woord gevallen in steenachtige plaatsen? Hebt u het Woord terstond met vreugde ontvangen zonder weet te hebben van de droefheid over de zonde naar God die een onberouwelijke bekering werkt tot zaligheid? Is het zaad van het Woord gevallen tussen de doornen en de distelen? Wordt het verstikt door de zorgvuldigheden van deze wereld en de verleiding des rijkdoms? Wie je ook spreekt, men heeft het allemaal druk. Er schijnt nergens tijd voor te zijn. Er zijn zoveel zogenaamde belangrijke dingen. Maar weet dit: eenmaal komt er voor u een einde aan al die belangrijke dingen en wat zal het dan erg zijn het ene nodige te missen. Dan voor eeuwig te laat! Dan geen genadetijd meer. Hoe rijk is het indien door genade het zaad van het Woord mocht vallen in weltoebereide aarde. Dan is er ook sprake van vruchtdragen ter ere Gods: dertig-, zestig-, of honderdvoud. Het hart dat door de Heilige Geest wordt bearbeid is in beginsel wijs gemaakt. Dat wijze hart mag rekenen met de kortstondigheid van dit leven. Met de vergankelijkheid van dit bestaan. Het vreemdelingschap mag beleefd worden. In zo'n wijs hart mag de vreze des Heeren beoefend worden. Het wijze hart doet wijken van het kwade. Dan kan zo iemand niet overal aan meedoen. Een nauw leven openbaart zich. Bijna aan het einde van het jaar, dat betekent bijna weer een jaar dichter bij de eeuwigheid. Voor onbekeerden ontzettend. Grijpt het u weleens aan dat zij voortsnellen naar de eeuwige ondergang? Ook voor keurige godsdienstige mensen zal de eeuwigheid ontzettend zijn. Zonder wedergeboorte en waarachtige bekering immers geen ingang in het Koninkrijk Gods. Blij vooruitzicht voor hen die de Heere mogen vrezen indien zij ertoe verwaardigd worden eens heen te mogen zien over de doodsijdaan.

Wij ontmoetten korte tijd geleden een kind Gods dat het leven op zichzelf niet moe was, maar wel de zonde. Moe van het inwonend verderf. Moe van het steeds weer overtreden van Gods wet. Vroeger zo sprak hij heb ik weleens gedacht dat het met het ouder worden beter zou worden, maar het wordt al

slechter. Voor hen die genade mogen kennen zal eenmaal de tijd aanbreken dat er nooit meer gezondigd zal worden. Ziel en lichaam zullen eeuwig en volmaakt de Heere mogen bedoelen. Zij staan geschreven in het boek des levens des Lams. Christus is voor hen als een Onreine gerekend teneinde reiniging voor Zijn volk te verwerven. Wat Christus heeft verworven zal het deel van 's Heeren gunstgenoten zijn. Hier in beginsel en eenmaal in volkomenheid. De tijd vliegt. Wij vliegen daarheen. Daarom dringt de vraag: "Waar zult u zijn in de eeuwigheid?"

Ds. A. van Heteren,
Werkendam.

Het gebed als ademtocht

4.

Het Koninkrijk Gods is dus enerzijds verschenen in Christus, en komt tot openbaring in dat volk, dat in Christus tot Zijn lichaam wordt samengevoegd. Christus neemt immers door Zijn Geest gestalte aan in de Zijnen, zodat bij dat volk de verzoening met God en ook de vrijwillige liefdedienst jegens God zijn beslag krijgt, door wedergeboorte en geloof in Christus. Anderzijds wordt de volle openbaring van het Koninkrijk Gods verwacht in de grote dag van Christus, als Hij al de vijanden Gods in het eeuwige verderf werpen zal en het Koninkrijk aan de Vader zal overgeven. En er alleen vrijwillige liefdedienst in volle kennis des Heeren zal zijn, in gezegende harmonie van alle dingen op de nieuwe aarde waarop gerechtigheid wonen zal. Dan zal Gods volle glorie in Zijn volle Koninksschap zijn.

De bede: "uw Koninkrijk kome" bedoelt daarom niet te zeggen, dat er nog niets van het Koninkrijk Gods verschenen is, maar is bedoeld als de hijgende begeerte van de Kerk Gods in deze bedeling naar de voortgang der toevergadering tot het volk in het Koninkrijk Gods, opdat dit Koninkrijk zich also eenmaal in al zijn heerlijkheid mag openbaren. In de toevergadering tot het lichaam van Christus, dus in het gestalte aannemen van Christus in Zijn gelovigen, wordt het Koninkrijk Gods gebouwd. Want zo ontvangt God Zijn eer in een vrijwillige dienst van Zijn volk, en Zijn volk wordt gezegend door Hem met al de zegeningen in Christus: Genade, gerechtigheid, liefde, vrede.

Daarom zal deze bede ook maar alleen uit ons hart opklimmen, als we zelf onderdaan van dat Koninkrijk zijn geworden. Dan moet de vijandschap in ons hart tegen God zijn omgezet in liefde tot God. Dan moet Christus gestalte in ons aangenomen hebben door het geloof in Hem. Anders hebben we toch de Koning, Zijn Rijk, Zijn volk niet lief. Dan begeren we niet, dat Zijn Koninkrijk gebouwd wordt. Daarom lezen we: "Tenzij dat iemand wederom geboren wordt, hij kan het Koninkrijk Gods niet zien" (Joh. 3:3).

Het wederbarend werk des Geestes legt de verbinding tussen Christus en ons hart. Zo worden we toevergaderd tot Zijn lichaam, en gaan door Zijn genade op de Heere aan leven, terwijl we eertijds ons afkeerden. Weet u daarvan, dat u dat Rijk, dat volk, die Koning lief kreeg, en nu uit ziet naar het steeds meer komen van dat Koninkrijk, waarin voorlopig de verheerlijkte Christus Koning is, totdat het straks de Vader zal worden teruggegeven? Kent u de tweeërlei begeerte: 1. dat u steeds meer toevergaderd wordt; 2. dat u zelf steeds meer als onderdaan van dat Rijk mag openbaar komen?

Met deze laatste begeerte begint ons antwoord: Regeer ons also door Uw Woord en Uw Geest, dat wij ons hoe langer hoe meer aan U onderwerpen. Het Koninkschap sluit in regeren, en het onderdaan zijn gehoorzaamheid. Daarom zullen we alleen met hart en ziel in dat Rijk leven, indien we de onderwerping kennen aan onze Koning. Hier ligt nu alles, wat we uit Adam meedragen, in ons tegenin. Daarom die gedurige bede. Dat is dus een bede tegen ons eigen vlees in. Het is de bede, dat het uit zij met ons rijk, ons willen en lopen; dat alleen God in Zijn Christus het te zeggen heeft, en dat ik mij daaraan steeds meer vrijwillig onderwerp. Het is dus niet maar, dat ik de voorzienige leidingen Gods in mijn leven onderkenne en daarin

met volkomen genoegen berust, zoals we dat bezingen:

*Dat Isrel op e HEER' vertrouw';
Zijn hoop op Gods bescherming bouw',
En stil berust' in Zijn beleid,
Van nu tot in all' eeuwigheid.*

Neen, het is meer, het is een gehoorzamen van 's Heeren stem, die in Zijn Woord tot ons komt. En nu is de begeerte, dat de Geest daarbij het Woord zo inprent in ons hart, dat we het gewillig volbrengen. Niet dus regering door de Geest alleen, wachten op inwendig licht, ook niet alleen door het Woord, maar door Uw Woord en Uw Geest. In het Woord hebben we de stem des Konings; daarin horen wij de wil van onze eeuwige Koning. Maar nu is het de Geest, Die ons hart steeds meer overreedt, steeds meer inwint tot gewillige onderwerping aan dat Woord, zodat de inzettingen Gods onze vermaking en raadsliden zijn. Daarin ligt het behagen Gods en daarin ligt ook de rijkdom des levens, dat Hij een vrijwillig volk heeft op de dag Zijner heirkraft.

Hiermee worden we gevoerd in het strijdperk. Want het is niet zo, dat we hier in deze bedeling tot een ongestoorde onderwerping komen. Hier blijft de strijd met de oude Adam. Gods kinderen dragen naar eigen ervaring altijd het boze hart om, dat tegen deze onderwerping vecht. Ja, ze moeten belijden, dat ze vleselijk zijn, verkocht onder de zonden. Altijd duiken weer de boze begeerten en prikkelingen op, die tegen het Woord Gods indruisen. Op het onverwachts worden ze meegesleept en gaan ze luisteren naar de stem van de boze en hun arglistig hart, in plaats van naar de stem Gods.

Zelfs loopt Gods kind het gevaar om uit de dingen van het Koninkrijk Gods zichzelf een rijk te bouwen. Dan gebruikt hij de heilige dingen, en het Woord Gods, de christelijke beginselen, als een burcht om zichzelf in te verschansen. Hoe vaak toch ligt de verleiding aan het hart, om onze dienst, ons ambt, onze prediking te gebruiken tot eigen eer. O, wie onder Gods volk kent niet die duivel van ikzucht, eigenbelang en hoogmoed. Dan wordt het: Zie hier het grote Babel, dat ik mij gebouwd heb. Ja, zelfs het geestelijke leven, de bevinding, de weg die de Heere met de Zijnen gehouden heeft kan in deze vorm een verzoeking worden. We kunnen gaan pronken met onze rechtvaardigmaking, terwijl we de Weldoener vergeten. Dan luisteren we naar onze eigen stem, niet naar de stem des Woords.

Daarom, de Heere heeft niet voor niets deze bede voor gebeden. Zij moet niet eenmaal en nog eens een keer, maar voortdurend op de lippen en vooral in het hart der Kerk zijn. Ja, het is zelfs zo, dat, als van deze bede een wijle afgeweken wordt, de mens terstond aan alle gevaren bloot staat, want hij is een onheilbaar ziek schepsel vol van ikzucht. Daarom worde gezocht. Daarom is dus in de dagelijkse oefening nodig het gebed: Regeer ons also door Uw Woord en Uw Geest, dat wij ons hoe langer hoe meer aan U onderwerpen. Alleen in voortdurend gebed om de regering door het Woord en door de Geest zal de onderdaan onderdaan zijn.

Iedere burger wordt verondersteld de wetten van zijn land te kennen. Nu kan het zijn, dat hij ze niet alle kent, dan overtreedt hij onbewust. Zo kan het ook zijn in het Koninkrijk Gods. Maar dit verontschuldigt hem niet. Hij behoort het Woord te verstaan. Daarom is nodig het onderzoek des Woords, al biddende deze bede. Die bede kan nooit waarachtig zijn, of we begeren ook steeds meer het Woord te verstaan. Het is dus vanzelf ook de bede om dieper in het Woord in te dringen. En daarmee gaat vanzelf gepaard het onderzoek van het Woord. We begeren dan te graven in het Woord, opdat we met verlichte ogen des verstands de inhoud van Gods Woord mogen zien en ons eigen maken, ermee mogen vergroeien. Opdat we ook terstond bij allerlei aanvechtingen mogen onderscheiden: Dat is mijn eigen stem of die van de boze; dat is Gods stem, die ik gehoorzamen moet. O, hoeveel nalatigheid en slordigheid is er in deze, samenhangend met een niet beoefenen van dit gebed.

Maar verder hebben we niet slechts nodig de inhoud van het Woord te verstaan, maar ook de volvaardigheid van het gemoed om het

Woord te doen. Daarom ook de bede: Regeer ons door Uw Geest. Die is het, Die ons hart neigt tot gehoorzaamheid. Die is het trouwens ook, Die ons verstand verlicht tot recht verstaan van het Woord. Dat alles zagen we reeds. Alleen willen we er nu nog op wijzen, dat dit regeren door de Geest de regering is door de Geest van Christus. Deze bede om de regering door de Geest van Christus kan daarom niet anders zijn dan de bede om de gemeenschap met Christus; dan de bede, dat Hij door en in Zijn Geest gestalte in ons aanneme. En zo is deze bede niets dan de smeking om het Beeld van Christus gelijkvormig te worden door het geloof in Hem. In Hem wordt de volkomen kennis van het Woord gevonden, de volkomen gewilligheid en gehoorzaamheid.

Waar Zijn beeltenis nu door Zijn Geest op ons hart wordt ingedrukt, daar komt Zijn beeltenis ook te voorschijn in onze kennis, handel en wandel. Daar straalt Zijn kennis door ons heen, en ook Zijn gewilligheid en gehoorzaamheid. Wie dus bidt de bede "Uw Koninkrijk kome", die smeekt ten opzichte van zichzelf om steeds nauwere gemeenschapsoefening met zijn Hoofd Jezus Christus, opdat Deze in hem verschijnen mag en door hem heen strale in Zijn deugden van kennis, en gewillige gehoorzaamheid. Dit te beseffen en te beoefenen maakt het leven van Gods kind gezegend en vruchtbaar. Want nu leert hij in de beoefening het Woord te verstaan en te doen, zoals Christus dat in volmaaktheid voorgeleefd heeft.

Het grote kenmerk hiervan is "de gerichtheid op de eer des Vaders" en "de priesterlijk dienende liefde". Daarin heeft immers Christus Zich bewogen. Het zich onderwerpen aan het Woord Gods zal dus ook daarin door de christen uitgeleefd worden. Daarom sprak Christus tot Zijn discipelen: "De oversten der volken voeren heerschappij over hen. Doch also zal het onder u niet zijn; maar zo wie onder u zal willen groot worden, die zij uw dienaar; en zo wie onder u zal willen de eerste zijn, die zij uw dienstknecht. Gelijk de Zoon des mensen niet is gekomen om gediend te worden, maar om te dienen, en Zijn ziel te geven tot een rantsoen voor velen" (Matth. 20: 25-28).

Zó, in deze gemeenschap met Christus, leert de christen de inhoud van het Koninkrijk Gods verstaan en proeven: Het Koninkrijk van gerechtigheid, vrede, liefde door de Heilige Geest. En voor alle gebrek en zwakheid wordt verzoening gevonden in Christus' offerande. Nooit kan deze onderwerping aan God praktijk in ons hart en leven zijn, dan in de gemeenschapsoefening met Christus, waarin Hij in ons verheerlijkt wordt. Daarom is de bede: "Uw Koninkrijk kome" ten opzichte van onszelf ook niet anders dan de bede om de opwekking van de Hebreeën-brief op te volgen: "Daarom, also wij een onbewegelijk Koninkrijk ontvangen, laat ons de genade vasthouden, door dewelke wij behaaglijk God mogen dienen, met eerbied en godvruchtigheid" (Hebr. 12:28). Die genade is Christus. De verborgen omgang met Hem. Nu moet wel verstaan worden, dat deze bede dan waarlijk praktijk voor ons kan zijn, als we Christus mogen kennen. Hoe zullen we anders bidden: Christus worde meer en meer in mijn hart en leven, in Zijn zoeken van de eer des Vaders en Zijn dienende liefde, verheerlijkt. Want dat houdt "Uw Koninkrijk kome" in, zoals we zagen. Wat dringt het Woord aan om Christus deelachtig te worden! Ach, verlaat toch uw gebroken waterbakken. Werp u toch neer in verlorenheid voor God, geef God de eer en beken dat u bent de goddeloze en geheel verkeerde, zo zal gewis Christus voor uw ogen gaan schitteren, en u zult kennis aan Hem krijgen. Zó kan deze bede praktijk voor u worden.

Maar wat moet helaas in deze ook Gods kind veelal gelaakt worden. Wat is er vaak kilheid en gebrek aan beoefening van dit gebed, omdat er gebrek is aan gemeenschapsoefening met Christus. Daarom heersen in hem zoveel de het leven ontbindende wetten van het rijk der duisternis. En wil men zo graag heersen over de ander, hoewel men die dingen van Gods Rijk hanteert. Hier hebben we onszelf te onderzoeken. Dat we toch onze gezegende Leermeester niet te schande maken, maar Zijn voorgezegde bede op de lippen

nemen, en overdenken: Uw Koninkrijk kome, welk gebed de Geest van Christus in Psalm 119 aldus vertaalt: "Och, dat mijn wegen gericht werden om Uwe inzettingen te bewaren!" (vs. 5).

Men kan het bovenstaande vinden in de verklaring van de Heidelbergse Catechismus van ds. J. van Sliedregt, getiteld *Uw enige troost*, en wel in deel 6, blz. 102-107.

B.

Jaarvergadering G.O.L.V. 1989

Datum: D.V. donderdag 28 december 1989.
Vergaderplaats: Nieuwe aula van A.V.O.-afdeling van de scholengemeenschap "De Driestar", Ronsseweg 552, Gouda.
Spreker: De Weleerw. heer Ds. A. Moerkerken uit Gouda.
Onderwerp: Tot rentmeesterschap geroepen.
Ontvangst: 9.30 uur - gratis koffie.
Aanvang: 10.00 uur precies.

Het bestuur van de G.O.L.V. nodigt uit tot bijwoning van deze vergadering en schrijft het volgende:

De Jaarvergadering is altijd een hoogtepunt geweest in het geheel van de verenigingsactiviteiten. De versterking van de onderling vriendschappelijke band is één van onze doelen. Daartoe leent de Jaarvergadering zich bij uitstek. De gezamenlijke broodmaaltijd, die we de laatste jaren organiseren op deze dag, valt steeds weer goed in de smaak. Maar het hoofddoel overstijgt alle neven-doelen. Immers, wij hebben geen beroep dat zich richt op levenloze dingen, maar op kinderen die voor de eeuwigheid geschapen zijn. En dat nu stempelt de verantwoordelijkheid, die de Heere op onze schouders heeft gelegd. We hebben onze leerlingen niet alleen voor te bereiden op hun taak in de maatschappij, maar hen met name te wijzen op het feit, dat ze hier geen blijvende stad hebben.

De ziel van de identiteit van onze vereniging vormt de erkenning, dat we in dit leven wederomgeboren moeten worden, wil het wel zijn voor de eeuwigheid.

We zijn met de ouders rentmeester. Een rentmeester moet eens verantwoording afleggen. In dat teken staat deze keer onze Jaarvergadering. Ds. A. Moerkerken hebben we bereid gevonden te spreken over: "Tot rentmeesterschap geroepen".

Het moet ons telkens weer bewust gemaakt worden. We spreken dan ook de wens uit, dat dit referaat daartoe dienstbaar mag zijn.

Het bestuur wekt u hierbij allen op, indien enigszins mogelijk, deze dag vrij te maken of te houden. Dat hoort ook bij uw rentmeesterschap!

Bij leven en welzijn hopen we elkaar te ontmoeten op donderdag 28 december in Gouda. Hartelijk welkom!

B.

Voor de jeugd

Nehemia 88.

"Want als zij opgestaan waren op hunne standplaatsen, zo lazen zij in het wetboek des HEEREN, huns Gods, een vierde deel van de dag, en op een ander vierde deel deden zij belijdenis, en aanbaden den HEERE, hunnen God....

Neh. 9 : 3.

Beste jongelui!

Ik heb voor deze keer slechts één tekst opgeschreven, terwijl we toch wel in de overdenking iets verder zullen komen dan die ene tekst. Doch jullie moeten dat zelf in de bijbel maar nalezen.

We hebben de vorige keer verteld dat het volk op de vier en twintigste dag van de maand, namelijk de zevende, waren samen gekomen om rouw te bedrijven. We zouden jullie nu vertellen hoe dat er naar toe ging. De uiterlijke vormen zijn jullie bekend. Zij bevonden zich op een oosterse wijze in rouw-gewaad. Dat daar reden voor was, wordt ons in het volgende verhaald

"Want als zij opgestaan waren op hunne standplaatsen, o lazen zij in het wetboek des HEEREN, huns Gods, een vierde deel van de dag, en op een ander vierde deel deden zij belijdenis en aanbaden den HEERE hunnen God". Dat ging er naar toe op de manier zoals dat in het vierde vers beschreven staat: "Jezua nu, en Bana, Kadmiël, Sebanja, Buni, Serebja, Bani en Kenani stonden op het gestoelte der Levieten, en riepen met luider stem tot de HEERE hunnen God". Wat zij geroepen hebben staat er niet bij. De gedachte is dat zij een formulier-gebed zullen hebben uitgesproken. Te meer daar dit gebeurde door 8 personen, die op het gestoelte van de Levieten stonden. Die spreekgestoelten zullen verspreid hebben gestaan, om de gehele menigte te kunnen bereiken. Als zij allemaal op hun eigen manier hadden gebeden, een z.g.n. vrijgebed, dan had dit natuurlijk vreemd geklonken. Alles door elkaar. Dus terwille van de eenheid en de orde, kunnen zij niet anders dan een formuliergebed hebben uitgesproken. Zulke gebeden komen ook voor in onze formulieren. Denk maar aan het formulier voor de bediening van de Heiligen Doop, alsook voor de bediening van het Heilig Avondmaal. Een formulier-gebed kan natuurlijk een "afgezaagde zaak" worden. Doch dat behoeft het niet te zijn. Het kan ook met eerbied en gemeend worden uitgesproken. Met eerbied en gemeend, dat zijn twee woorden die wel onderstreept dienen te worden. Want het gevaar voor oppervlakkigheid is natuurlijk wel aanwezig.

In vers vijf worden dan weer vijf levieten genoemd. De vraag is: Zijn dit dezelfde geweest als in vers vier, of zijn dit anderen geweest? De vraag te stellen, is gemakkelijker, dan om haar te beantwoorden. Er zijn er die denken dat het dezelfde geweest zijn, omdat verschillende namen precies eender worden geschreven. Doch er zijn ook verklaarders die menen dat het 8 andere personen geweest zijn, omdat er ook andere namen tussen zaten. Dat er namen bijstaan die gelijk zijn aan die in vers vier, wordt dan zo verklaard, dat het onder ons ook voorkomt, dat er mensen zijn die dezelfde naam dragen. Hoeveel jongens dragen niet de naam van Jan, en hoeveel meisjes worden er niet Marietje genoemd. De voorbeelden liggen natuurlijk voor het grijpen.

Wij gaan er van uit dat degenen in vers vijf genoemd, anderen zijn geweest dan de in vers vier genoemden, ook al waren er dan verschillende bij die dezelfde naam hebben gedragen.

De in vers vijf genoemden zijn de volgende Levieten: Jesua, Kadmiël, Bani, Hesabneja, Serebja, Hodia, Sebanja, Pethaja. Die vormden dan een andere partij die als 't ware antwoord gaven op het gebed van de eersten, in vers vier genoemd. Want zij zeiden: "Staat op, looft den HEERE, uwen God, van eeuwigheid tot in eeuwigheid; en men love de Naam Uwer heerlijkheid, die verhoogd is boven allen lof en prijs."

Een samenvatting van de zaak geeft nu het volgende beeld te zien:

Men las in het wetboek van de HEERE, hunnen God een vierde deel van de dag. Dat is drie uur. Geen kleinigheid, natuurlijk. Stel je voor: drie uur per dag in het wetboek van God lezen, wie doet het? Een vraag om over na te denken. Dat wetboek veroordeelde hen alleen maar. Daarom deden zij ook drie uur per dag belijdenis van hun zonden en aanbaden den Heere, hunnen God. Ook dat is geen kleinigheid. Drie uur per dag belijdenis doen en de Heere aanbidden. Het lijkt ons haast onvoorstelbaar. Doch het Woord Gods zegt het ons, en dat is het einde van alle tegenspraak.

Ter afronding van het belijdenis doen en het aanbidden, wat knielende gebeurd is, spraken de Levieten in vers vier genoemd, een gebed uit. Het zogenaamde formulier-gebed dus.

En daarop geven dan de in vers vijf genoemden antwoord. Zij wekten het volk op, om te gaan staan. Want zij zeiden: "Staat op, looft den HEERE, uwen God, van eeuwigheid tot in eeuwigheid; en men love den Naam Uwer heerlijkheid, die verhoogd is boven allen lof en prijs".

Het volk werd dus opgewekt om te gaan staan en om de HEERE te loven. Die gezegd werd "hun God" te zijn, van eeuwigheid tot in eeuwigheid. Dat wijst op de verbondsverhouding waarin de HEERE Zich tot dat volk had gesteld. Dat is het genadeverbond, wat Hij met Abraham, de stamvader van het volk, en zijn zaad had opgericht. Dat is een eeuwig verbond. Dat verbond is ook een eenzijdig verbond. Het is in zijn oprichting alleen van God uitgegaan. Het volk met Abraham als hun vader, hebben in de oprichting als zodanig geen deel gehad. Wanneer twee mensen een verbond oprichten, gaat dat van twee kanten. De twee partijen, moeten, wat de overeenkomsten in het verbond betreft, het met elkander eens zijn. Ik denk b.v. aan een huwelijk. Dat is ook een verbond. Een overeenkomst tussen een jongen en een meisje, een man en een vrouw. Die staan, in de oprichting, als twee partijen, gelijkwaardig naast elkaar. Daarom wordt zulk een verbond een "tweezijdig verbond" genoemd. Doch het verbond dat God met Abraham en zijn zaad heeft opgericht, is een éézijdig verbond.

Hij heeft tegen Abraham gezegd: Gen. 17 : 7: "En Ik zal Mijn verbond oprichten tussen Mij en tussen u, en tussen uw zaad na u, tot een eeuwig verbond, om u te zijn tot een God, en uw zaad na u."

In dat verbond had God Zijn beloften aan Abraham en zijn zaad gegeven. Die beloften vraagden geloof. Doch daar waren ook eisen aan verbonden. Men moest in de wegen des HEEREN wandelen. M.a.w. men moest Zijn wetten onderhouden. Dan zouden zij daarop een groot loon krijgen. Niet uit verdiensten, maar uit genade. Want bij God is nooit wat te verdienen. Stel je voor dat dit mogelijk zou zijn, namelijk dat je bij God echt wat zou kunnen verdienen. Dan zou God in een verhouding van schuld komen te staan, tegenover degenen die Hem diensten hadden bewezen. En dat is niet mogelijk. Want indien iemand alles doet voor God, wat hij schuldig is te doen, dan is hij nog maar een onnutte dienstknecht. Wanneer het volk, dat zoveel beloften had gekregen, de eisen op zou volgen, zou de zegen niet achterwege blijven. Doch wanneer zij zouden "ontheiligen, wat de HEERE had voorgeschreven, dan mochten zij gewis voor Zijne straffen beven". Dat is de andere kant van de zaak. Er zijn verbondsbeloften, die in de weg van de gehoorzaamheid zouden worden vervuld. Doch er zijn ook verbondsbedreigingen, die wanneer zij on-gehoorzaam waren, evenzeer zouden worden vervuld.

Nu geloven wij in de continuïteit van het verbond. Dat wil zeggen: Er is maar één genadeverbond. Er zijn er geen twee. Er zijn wel twee bedelingen in dat ene verbond. Namelijk een oude en een nieuwe. Het oude heeft betrekking op het Oude Testament. En het nieuwe heeft betrekking op het Nieuwe Testament. Doch in wezen is het één verbond. En dat ene verbond is ook met ons opgericht. Daarom komt ook in het doopsformulier die tekst voor uit het Oude Testament: Gen. 17 : 7, bovengenoemd. Dat wil zeggen dat God ook met ons Zijn verbond heeft opgericht, zonder dat zij er om hebben gevraagd. Het is een éézijdig verbond. Het is in zijn oprichting, ook met ons, alleen van God uitgegaan. Daarom zijn wij ook "verbondskinderen". Onderschat dat niet. Want God heeft ook ons Zijn beloften gegeven, en ook Zijn eisen gesteld. In de weg van de verbondsgehoorzaamheid, wil God ook nu nog Zijn beloften vervullen. Terwijl, wanneer wij ons aan de Verbondsgod niet laten gelegen liggen, wij er op moeten rekenen, dat de bedreigingen ook thans niet achterwege zullen blijven. Want bondelingen, kinderen des koninkrijks, kunnen en zullen buitengeworpen worden, wanneer zij zonder God leven. Dan wordt van de zijde van de zondaar het verbond verbroken.

Niet van de kant van God. Want Die houdt het tot in der eeuwigheid. En dat zal voor de verbrekers het oordeel des te zwaardere doen zijn. Men kan als een "kind" verloren gaan. Zie Luc. 16 : 25. Het is de moeite waard om de gelijkenis van de rijke man en de arme Lazarus na te lezen.

Al met al hebben jullie voorlopig wel weer

voldoende stof om over na te denken. Daarom ga ik nu weer afscheid van jullie nemen, tot de volgende keer.
Jullie aller vriend,

Ds. H.C. v.d. Ent.

Aankondiging van dagboeken

We ontvingen dezer dagen van uitgeverij J.J. Groen en Zoon te Leiden de vier delen van haar kinder- en jeugddagboekenserie "LEREN", namelijk:

1. bijbels kinderdagboek "JONGE G-ELEERD", verkoopprijs f 14,95.
2. bijbels jeugddagboek "ENTOCH LEREN", verkoopprijs f 16,95.
3. bijbels jeugddagboek "DE WEG LEREN", verkoopprijs f 16,95.
4. bijbels jongevolwassenendagboek "IN DE LEER", verkoopprijs f 24,95.

De boeken bestrijken de leeftijd van 9 tot 25 jaar. Het ligt in het voornemen om in het komende jaar nog een deel aan deze serie toe te voegen.

Uiteraard hadden we nog geen gelegenheid om ons een oordeel over deze boeken te vormen, maar omdat het om dagboeken gaat meenden we er goed aan te doen deze nu reeds aan te kondigen. De serie staat onder redactie van Ir. J. van der Graaf, Drs. I.A. Kole en Ds. L.W. van der Meij.

Te zijner tijd hopen we op deze boeken terug te komen.

B.

Boekbespreking

Gij zult niet doden door dr. H.A. Hofman.
Den Hertog b.v. - Houten.

Dit boek verscheen als deel 5 van de Kompas serie, onder redactie van prof. dr. ir. J. Blaauwendraad, dr. G. van de Hoek, dr. H.A. Hofman, J.H. Mauritz, ds. A. Moerkerken en drs. P. van Ruitenburch. In de Gereformeerde Gemeenten deed zich de behoefte gevoelen aan bezinnend materiaal op het gebied van bijbelkunde, dogmatiek, kerkgeschiedenis en ethiek. Vooral de studerende jeugd, maar ook de ouderen hebben steeds dringender behoefte aan antwoord op vele vragen. De redactiecommissie streeft ernaar regelmatig publicaties te laten verschijnen, die een bijdrage vormen tot verantwoorde meningsvorming.

Dit boek bevat beschouwingen over het probleem van oorlog en vrede.

In de *Inleiding* zegt de schrijver o.a.:

"In 1985 verscheen een publikatie van het studie-centrum van de S.G.P. over het probleem van de (kern-) bewapening. Ondergetekende fungeerde als schrijver van deze nota, die de titel *Aspecten van vrede, vrijheid en veiligheid* meekreeg. Hij werd daarin bijgestaan door een commissie van vijf leden. Bij het schrijven van deze nota was overeengekomen dat de auteur het recht behield het materiaal andermaal te gebruiken voor een te verschijnen deel in de *Kompas serie*. Dat moment is thans aangebroken.

In dit deel van de *Kompas serie* vindt u derhalve de tekst van de S.G.P.-nota. Die tekst is wel bijgesteld naar de gegevens van het jaar 1988. Bovendien is de tekst in belangrijke mate aangevuld. Een behoorlijk aantal hoofdstukken is compleet nieuw geschreven. Aan de visie, die ten grondslag lag aan de S.G.P.-nota, behoefde naar het oordeel van de schrijver geen verandering te worden aangebracht. (.....)

Wat is het hoofddoel van deze studie? Wij proberen ons onderwerp in een breed kader te behandelen: bijbelse, historische, kerkhistorische en ethische gegevens komen ter sprake. Tenslotte monden deze gegevens uit in een zo goed mogelijk afgewogen eigen standpuntbepaling. In de opbouw van dit boek komt die brede aanpak tot uitdrukking. Wie de inhoudsopgave doorneemt, kan dat snel genoeg constateren. Tevens is zoveel mogelijk de literatuur over dit onderwerp bijgehouden. Aangezien het onmogelijk is alles bij te houden, is er gestreefd naar een verantwoorde selectie van het voorhanden zijnde materiaal.

Vanzelfsprekend wordt ieders recht op een eigen mening ten volle gerespecteerd. Naar

we hopen heeft men omgekeerd ook respect voor onze argumenten.

Zo bieden we dan deze studie aan, niet als het definitieve antwoord op de problemen, maar als een bescheiden bijdrage aan de meningsvorming over het oude probleem van het oorlogsvraagstuk."

Het boek bestaat uit drie delen en wel:

deel 1: *Historische gegevens*, onderverdeeld in de hoofdstukken: Agressie als kenmerk van de menselijke natuur, hoe oorlogen ontstaan, Legers en soldaten: over huur-, beroeps- en dienstplichtige soldaten, Nederland en zijn militaire traditie: tussen neutralisme en pacifisme, en Het drama van München (1938).

deel 2: *Actuele beschouwingen*, met de hoofdstukken: Koude oorlog en détente, Het ware gezicht van het communisme, Wapens, wapenwedloop en wapenindustrie, Het Strategisch Defensie Initiatief: oorlog in de ruimte?, Biologische en chemische wapens, Wapenonderhandelingen en -akkoorden, Gorbatsjov en het nieuwe denken, Oorlog in woord en beeld, en Een case-study: slag zonder einde - Verdun in 1916.

deel 3: *Bijbelse, kerkhistorische en ethische beschouwingen*, met de hoofdstukken: Bijbelse gegevens, Kerkhistorische gegevens. Van Augustinus tot Erasmus, Kerkhistorische gegevens: Johannes Calvijn, Kerkhistorische gegevens: Van Calvijn tot Barth, Suggesties voor oplossingen, en: Een poging tot een gereformeerde standpuntbepaling. Daarna volgen nog een meditatie van ds. A. Hofman, de vader van de schrijver, over Jesaja 45 : 7b, een woordenlijst, een bronvermelding en een beknopt personen- en zakenregister.

Dat we hier met een zeer belangrijke uitgave hebben te maken is duidelijk. Het boek biedt ons veel informatie en veel om over na te denken.

Op de achterzijde van de omslag lezen we o.a.:

"Niemand kan er om heen en daarom is het voor elk mens van belang zijn houding te bepalen. Als iemand toch zijn ogen wil sluiten voor de realiteit van het oorlogsgebeuren dan is het mogelijk dat hij of zij op de meest wrede wijze onverwacht wakker wordt geschud."

We behoeven hier niets aan toe te voegen. We willen het boek van harte aanbevelen. Deze studie is geen herhaling van het gebodene in vele andere boeken, maar benadert het onderwerp vanuit originele invalshoeken. We willen tenslotte nog aanhalen, wat de schrijver aan het slot van zijn studie zegt:

"Als we terug zien op ons onderwerp ontwaren we hoe de gevallen mens in de geschiedenis een verwoestend spoor heeft achtergelaten, al is er ook steeds weer opnieuw hersteld en gebouwd. Maar nu is zijn vermogen tot zelfdestructie zo groot geworden dat hij in staat is de aarde te vernietigen. In het Woord van God lezen we hoe de dag des Heeren zal komen als een dief in de nacht, 'in welke de hemelen met een gedruis zullen voorbijgaan, en de elementen branden zullen en vergaan, en de aarde en de werken, die daarin zijn, zullen verbranden' (1 Petrus 3 : 10). De mens heeft zijn toren van Babel thans zo hoog opgetrokken dat zijn techniek het mogelijk maakt die ondergang in werking te zetten. Of de Heere dit ook zal toelaten kunnen wij niet weten, wel hebben wij te maken met de oproep die direct achter de aangehaalde tekst is vermeld: 'Dewijl dan deze dingen alle vergaan, hoedanigen behoort gij te zijn in heilige wandel en godzaligheid'." Het boek telt 185 blz. en kost f 18,50.

B.

Het juk afgeworpen

door Theodorus van der Groe.
Uitgeverij Den Hertog b.v. - Houten.

Dit boek bevat een verhandeling over Hosea 11 : 4: En was hun als degenen, die het juk van op hun kinnebakken oplichten.

De uitgever schrijft in een *Woord vooraf*, dat de verhandeling verscheen in een tijd dat de tegenstellingen tussen rechtzinnigen en vrijzinnigen zich scherper gingen aftekenen. Steeds bruter probeerde men de oude Gereformeerde waarheden en de belijdenisgeschriften in

te ruilen voor vrijzinnige leeropvattingen. Het boekje van Van der Groe werd niet overal welwillend ontvangen. Toch beleefde het verschillende herdrukken en ook nu is het weer uitgegeven. In een *Voorrede* van een zekere J.J. Cordes te IJlst, gedateerd 27 februari 1832, wordt het werkje van harte aanbevolen.

Van der Groe neemt een eigen plaats in onder de predikanten van vroeger. Hij schrijft indringend en we kunnen ons voorstellen, dat zijn prediking beslag moet hebben gelegd op zijn gehoor. Zo moge het ook nu nog zijn, dat zijn woorden, die we nu nog kunnen lezen, de harten raken. Van der Groe had het oog op de verheerlijking van Gods naam in het behoud van zondaren. Het werkje telt 89 bladzijden, is voortreffelijk uitgegeven en kost f 12,90.

B.

Verrijk je bijbelkennis

door G.W. van Leeuwen - van Haaften.
Uitgeverij Den Hertog b.v. - Houten.

Dit boek dient zich aan als kwisboek voor gezin, school en vereniging.

De schrijfster zegt in haar *Ten Geleide* het volgende:

"In dit boekje zijn 18 kwissen opgenomen. De moeilijkheidsgraad is aangegeven door middel van sterren. Een tamelijk eenvoudige kwis is aangegeven met één ster, een wat moeilijker met twee en een vrij pittige kwis met drie sterren. Elke kwis bestaat uit twee delen, die dezelfde moeilijkheidsgraad hebben. De groep die de meeste punten weet te verzamelen, heeft gewonnen. Wie er wint is eigenlijk niet zo belangrijk. Belangrijker is dat je je Bijbelkennis verrijkt!"

Er is een verscheidenheid van vragen en zo is er voor elk wat wils. In het algemeen kan gezegd worden, dat er veel zorg aan de samenstelling van dit werkje is besteed. Daarom is het jammer, dat verschillende vragen vaker voorkomen. We noemen: Hoe heet de vader van David? Hoe heet het laatste bijbelboek? Welke richter doodde koning Eglon? Wie waren Jemima, Kezia en Keren-Happuch?

De gevraagde antwoorden staan achter in het boekje.

Het telt 48 blz. en kost f 5,90.

B.

Uit het leven van Titus Klose

1.

Titus had vrome ouders, maar toch wandelde hij al in zijn jeugd op de paden der zonde. Dat kwam omdat zijn ouders hem op een kostschool hadden gedaan, waar de vrede des Heeren niet woonde.

Toen hij volwassen was geworden was hij volleerd in het kwade. Hij stond niet in de achterste, maar in de voorste gelederen van het leger van satan. Hij diende zelf de Heere niet, maar hij kon ook niet dulden dat anderen dit deden. Ja, hij was een vervolger van Gods kinderen.

Zijn grootste liefhebberij was om de bijeenkomsten van de vromen uiteen te jagen en de openbare godsdienst oefeningen in de kerk te verstoren. Door zijn goddeloos en lichtzinnig leven was hij zo berucht en gevreesd, dat zijn naam tot een spreekwoord werd in de streek waar hij woonde.

Op zekere dag maakte hij met enige kameraden een pleziertochtje op zee. Het ontbrak niet aan drank en kaarten. Het leven aan boord was zo goddeloos, dat het was alsof de duivel zelf met zijn trawanten aanwezig was.

Terwijl dit goddeloze gezelschap druk bezig was met lachen, spelen, zingen, vloeken, stak er een geweldige storm op en brak er een vreselijk onweer boven hun hoofden los, zodat het scheepje in de afgrond dreigde te verzinken. Velen, die even tevoren nog de Naam des Heeren gehoord en gelasterd hadden, deden als de scheepslieden van Jona, ze vielen op de knieën en smeekten aan de troon der genade om behoud van het leven.

Klose echter stond bij dit ontzettende schouwspel met een honende glimlach op zijn gelaat. "Kom, Jack!" riep hij, terwijl hij een van de verschrikte vrienden bij de arm greep,

"schaam je je niet? Wil je vroom gaan worden om een paar regendroppels en een schot uit de hemelse kanonnen? Hier, neem een hartsterking uit deze fles en ga mee naar de kajuit, dan zullen we daar een spelletje kaarten. Ik speel een spel met je, om hemel of hel."

Wat een verschrikkelijke taal. De dichter zegt ervan: Hun mond tast zelfs de hemel aan.

Ontsteld hoorde de aangesprokene deze lichtzinnige taal aan, te midden van de ontzaglijke tekenen van Gods majesteit. Maar mogelijk schaamde hij zich voor Klose of was hij half dronken, in elk geval, hij liet zich door hem overhalen. Beiden zetten zich aan het kaartspelen, terwijl de bodem die hen droeg in groot gevaar was en her- en derwaarts werd geworpen.

"Ik zeg je, Jack", riep Klose, terwijl hij de kaarten schudde en zijn stem verhief om het geraas van de storm te overschreeuwen, "ik zeg je, zowaar als mijn ziel van de duivel is, dat ik, zo wij hier heelhuids afkomen, aanstaande zondag een storm blazen zal, waarbij deze nog maar een ademtocht is. Kom, speel op, jij bent aan de beurt!"

"Bij alle boze geesten, Titus", antwoordde de ander, terwijl hij de kaarten neerlegde en hem verbaasd aanstaarde, "zo waar als wij met dit schip regelrecht in de kaken van de dood zeilen, je maakt het mij toch te erg. Ik dacht, dat ik al wat mans was, maar in jou is de duivel zelf gevaar. Ik kaart niet meer, wat je ook moogt zeggen; het is nu geen tijd om kaart te spelen."

We willen het gesprek van deze goddeloze mensen niet verder verhalen. We zouden vrezende onze lezers getuigen te maken van schouwspelen die geen godvruchtige zonder afschuif kan bijwonen.

Ook de Heere in de hemel aanschouwde de samenknoping van ongerechtigheid, die hier, temidden van de worsteling van de elementen, boven de peilloze afgrond plaats vond om Zijn lankmoedigheid te tergen.

Na enige uren bedaarde de storm en het goddeloze gezelschap kwam weer behouden aan wal.

"Nu vrienden!", riep Klose, terwijl zij afscheid van elkaar namen, "aanstaande zondagmorgen komen jullie allen te paard voor mij deur en dan gaan we naar Stamfoxe! Daar zullen wij die vrome winkel eens uit elkaar jagen!"

"Afgesproken!" riepen enige stemmen en onder het zingen van goddeloze liederen ging het gezelschap uiteen.

Op een half uur afstand van het dorp Stamfoxe staat een eenvoudige woning. De weg daarheen is een van de bekoorlijkste van geheel Engeland. Maar in de tijd waarin wij ons verplaatsen, is hij nauwelijks begaanbaar vanwege het noodweer. De regen stort in stromen op de aarde en de wind vervult het dal met een ontzettend geraas.

In dat huis woont de predikant Samuel Annear. De arme man! Het is zondagmorgen. Hij moet naar Stamfoxe om aan de vergaderde gemeente het goede Woord te prediken.

Het is geen wonder, dat hij met een bedrukt gelaat zijn kamer op en neer loopt. Reeds tweemaal heeft hij zijn woning verlaten om naar de kerk te gaan, maar hij is ook twee keer halverwege teruggekeerd. Het was ook geen weer om van een mens te vergen daarheen te gaan en dan in natte kleren een paar uren te staan prediken.

"De man had wel gelijk dat hij maar teruggekeerd was. Zijn gemeente zou al zeer onredelijk moeten zijn als die hem kwalijk nam, dat hij haar tevergeefs liet wachten", zo denkt misschien menige lezer, maar zo dacht de waardige Annear niet. Hij was wel in veel stuursere weer naar de kerk gegaan en was dus hier niet bang voor. Het was voor hem geen vreemde zaak om bij slecht weer, zelfs in de open lucht onder een parapluie of op een handkar een paar uur achtereen het evangelie te verkondigen. Hij mocht dan om een of andere reden teruggekeerd zijn, maar het was zeker niet om het onstuimige weer. Maar waarom dan wel?

Laten we het huis binnentreden. Dan zullen we de reden vernemen uit een gesprek tussen de leraar en zijn echtgenote.

"Ik bid je, om des Heeren wil, lieve Samuël", zo sprak de predikantsvrouw, "laat je toch zo niet ontmoedigen; keer weerom en God zal je zeker zegen op je werk geven."

"Maar lieve kind", zo antwoordde de predikant met tranen, "je weet niet wat het mij kost. Laat iedereen de kansel beklimmen, maar niet ik. Ik zou wel met Job willen uitroepen: "Vervloekt is de dag, waarop ik geboren werd." En vooral de dag, waarop ik voor het eerst de kansel beklom. Ik word er hoe langer hoe meer in mijn gemoed van overtuigd, dat God mij tot dit heilig en gewichtig werk niet geroepen heeft. Ik heb dit eigener beweging aangevangen, want ik deug er niet voor, geloof mij, ik deug er niet voor."

"Hoe is het mogelijk, Samuël, dat jij dit zegt! Er zijn mogelijk vele predikanten, die meer talent en beter voordracht hebben dan jij, maar het Woord dat je verkondigt, is toch het Woord Gods en je gemeente hoort je toch graag. Je hebt altijd vele toehoorders en de mensen komen soms uren ver om je te horen."

"IJdelheid, nieuwsgierigheid!" hernam de predikant. "Heb je ooit gehoord dat er iemand onder mijn prediking is bekeerd geworden? En waar dat niet geschiedt, daar is het immers duidelijk, dat de Heere er Zijn zegen aan onthoudt. Wat baat mij de goedkeuring en bewondering van de mensen? Die zullen mij voor God niet rechtvaardigen. Altijd als ik naar de kansel ga gevoel ik een zware beklemdeheid op mijn hart. Het is alsof een stem in mijn binnenste roept: "Wat vermeet gij u dit hoge en heilige werk te verrichten? Wie heeft er u toe geroepen, o zondaar! Gij hebt eerder zelf nodig dat anderen u prediken."

"Een zondaar!", zei zijn vrouw, "ach, zijn wij, zijn al de dienstknechten des Heeren geen arme zondaren in zichzelf! Jezus zendt geen engelen om het dierbare evangelie bekend te maken!"

"Ja, maar zo'n groot zondaar als ik ben! Als Titus Klose, die hier in de omtrek als de grootste vloeker en godslasteraar bekend staat, de preekstoel beklom, zou ik denken,

dat hij er nog eerder toe geroepen was dan ik, want er staat geschreven: "Hoeren en tollenaars zullen u voorgaan in het Koninkrijk Gods." En bij de mensen is hij zeker een groot zondaar, terwijl ze mij als een heilige beschouwen. Maar voor God, Die de harten doorziet, is hij misschien een heilige bij mij vergeleken. Want zulke goddeloosheden als er dag bij dag in mijn binnenste opstijgen, komen Klose stellig nooit in de gedachten. Daar ben ik zeker van!"

Wordt vervolgd.

VOORDEEL VIJF GULDEN

RIK VALKENBURG

Wie was ds. R. Kok eigenlijk?

Aspekten uit het leven van de bekende ds. R. Kok, in leven predikant van de Chr. Ger. Kerk te Veenendaal.

Groot formaat, 260 pagina's met veel foto's.
Prijs f. 39,95, tot 31-12-89

f. 34,95

UITGEVERIJ
KOOL B.V.

Postbus 177 - 3900 AD Veenendaal - Tel. 08385-13978

BESTELBON

Ondergetekende wenst te ontvangen via boekhandel

..... ex. "Wie was ds. R. Kok eigenlijk?" à f. 34,95 na 31 dec. 1989 f. 39,95. Voordeel f. 5,-.

Naam:

Adres:

Plaats:

Postcode:

STEUN GLIAGG DE POORT

voor gespecialiseerde psychosociale hulp aan jeugdigen en volwassenen.

De sterke toename van het aantal hulpvragen (jaarlijks gemiddeld bijna 70%) veroorzaakt onverantwoord lange wachtlijsten. Er dreigt zelfs een patiëntenstop. En dat terwijl de hulp zo dringend noodzakelijk is!

Wat is verantwoorde hulpverlening U waard?

Maak uw gift over op giro 3971975

Inv. GLIAGG DE POORT - SCHIEDAM - TEL. 010-4261081

Waarom nog steeds STATENVERTALING?

Hoe kwam de Bijbel in de Statenvertaling tot stand? En waarom kunnen wij deze aan ons Nederlandse volk toebedouwde vertaling niet inruilen voor één van de nieuwere vertalingen? Op deze vragen wordt uitvoerig ingegaan in het boek

"NIETS KAN HAAR GLANS VERDOVEN"

Dit prachtig uitgevoerde naslagwerk is rijk geïllustreerd (120 afbeeldingen waarvan vele in kleur) en telt 180 pagina's. Het formaat is 22 x 29 cm.

Prijs f. 39,50

Bestellingen in enveloppe zonder postzegel sturen aan onderstaand adres.

GBS

GEREFORMEERDE BIJBELSTICHTING
ANTWOORDNUMMER 18. 3300 WB DORDRECHT

TEXEL bungalows, sta-caravans, volledig pension: 02220-18391 voor folder of inlichtingen

vakantiecentrum
De Verrassing

Westkapelle TE HUUR

vacantiehuis en luxe sta-caravans op zeer mooi en rustig plekje op boerderij dichtbij het strand, tel. 01187-1441.

Voor een paar dagen of langer gezelligheid en sfeer, naar het dorpie Kesteren gelegen in de mooie Betuwe bekend om zijn landelijke omgeving ± 3 km van Rhenen.

PENSION "DE PEEL"

waar het gewoon goed is.

Fam. Knuivers, Boven-eindsestraat 14, 4041 EJ Kesteren. Tel. 08886 - 1687.

NERVEUS?
Onze plantaardige KALMERINGS-
TABLETTER
werken rustgevend en versterken het zenuwgestel.
Maandkuur f. 22,50
DROGISTERIJ SIKKING
Barvoetestraat 5
Haarlem Tel. 023-32882

VLUCHTELINGEN WERELDWIJD

Ja, wereldwijd zien wij de beelden van mensen, die 'het eigen hol voor de voet' buiten het vaderland moeten zoeken

Als het er zo véél zijn, waar beginnen we dan?

Mag dat dichtbij huis zijn, mogen dat voor u de Papua's zijn, omdat wij hen nog kennen, als voor een van onze Rijksgenoten?

Het gaat om meer dan 10.000 mensen

Veelen van hen leven in de verstrooiing. Papaleider Zacharias Sawor heeft hen allen opgezocht. De gerapporteerde noden wachten ook op uw antwoord.

Als het over vluchtelingen gaat: wie staat u meer nabij dan de Papua's? Als het op geven aankomt: laat zijn verwachtingen niet tevergeefs zijn

Papoea-fonds
Postbus 21000
Amsterdam 21
Stichting Hulp
aan Papoea's in Nood

Stichting Hulp
aan Papoea's in Nood